

Redactioneel

Krisis nr. 42 opent met een (vertaling van een) lezing van de Franse socioloog Pierre Bourdieu, ongeveer een jaar geleden door hem gehouden in Amsterdam. Bourdieu laat in deze openbare les zijn gedachten gaan over het gevaar van intellectueel etnocentrisme. De remedie valt volgens hem te vinden bij de beruchte relativistische cirkel van sociologische reflectie. Door de sociale ontstaansvoorwaarden van het denken in kaart te brengen is het, zo stelt hij, mogelijk te ontsnappen aan de grenzen van dat denken. Bourdieu verdedigt een positie van 'realistisch constructivisme', waarin niets apriori als object van weten wordt uitgesloten, ook niet het eigen intellectuele denkproces.

Uitsluiting van vrouwen is volgens Tjitske Akkerman vaak het thema in feministische kritieken op concepties van openbaarheid. Zij stelt echter dat het minstens zo belangrijk is na te gaan op welke gronden uit-, maar ook insluiting gerechtvaardigd wordt. Aan de hand van een bespreking van de *Lettres Persanes* van Montesquieu en Rousseau's roman *Julie ou la nouvelle Heloise* laat Akkerman zien hoe deze auteurs hun waardering van de publieke rol van vrouwen koppelden aan een visie op de functie van corruptie in een samenleving.

De column is deze keer van de hand van Hans Radder. Hij breekt hierin een lans voor de utopie van de melkfles en het metrokaartje zoals hij die aantreft in de ideeën van de milieugroep 'Aktie Strohalm'. Postmoderne nihilisten zouden daar nog wat van kunnen leren, aldus Radder. Het voorstel het systeem van rente op geld af te schaffen, heeft volgens hem weliswaar geen universalistische reikwijdte, maar het is toch ook wel wat meer dan het maken van een postmodern lokaal verschil.

In dit nummer ook een interview met de in Nederland nog geheel onbekende Italiaanse filosoof Gianni Vattimo. Het interview verscheen oorspronkelijk in een nummer van *Magazines Littéraire* (juli/augustus 1990) dat geheel aan het nihilisme was gewijd - er was toen van oorlog nog geen sprake. Vattimo verdedigt het nihilisme als de enig mogelijke authentieke filosofische houding in de 'laat moderne' wereld. Zijn nihilisme is geen pessimisme, maar lijkt in vele opzichten verwant aan het pragmatisme van Rorty. Beide denkers delen hun kritiek op het funderingsdenken en staan een filosofie voor die Vattimo 'het zwakke denken' noemt. Het vraaggesprek wordt voorafgegaan door een inleiding op Vattimo's denken door Ger Groot.

Ger Groot betoogt in zijn artikel dat ziekte in het denken van Nietzsche een positief te waarderen grenservaring is, die zieke en gezonde geesten van elkaar

scheidt. Bovendien is ziekte bij Nietzsche van kennistheoretisch belang, het leert relativeren: de zieke verliest zijn geloof in een ultieme waarheid, omdat hij de wereld anders waarneemt dan toen hij gezond was.

Frans van Peperstraten zet in zijn bijdrage uiteen waarom het werk van de Franse filosoof Jean-François Lyotard het waarmerk 'kritische filosofie' ten volle verdient. Volgens Van Peperstraten dient kritische filosofie vandaag de dag allereerst het beheersingsdenken te ondermijnen. Hij zet Lyotards denken af tegen de communicatieve pragmatiek van Jürgen Habermas om te laten zien waarom zijn benadering beter op deze problematiek is toegesneden dan die van Habermas. Hij bespreekt daarvoor achtereenvolgens de positie van het subject, de visie op het eenheidsdenken en de uitwerking van ethiek en politiek bij beide denkers.

Een uitgebreide kritische bespreking wordt door Harry Kunneman gewijd aan *De opstand van het lichaam* van Henk Oosterling.

Over de filosofie in Nederland is het gesprek nog niet afgelopen. Lolle Nauta reageert op de commentaren op zijn privé-geschiedenis van de filosofie (zie Kri-sisnr. 38, 40 en 41).

Tenslotte zijn er een viertal recensies, diverse mededelingen en de inhoudsopgave van jaargang 1990.

Het beeldmateriaal is afkomstig van fotograaf Deen van Meer: documentair of kunstwerk?